

**Krajské kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá
13. ročník, školský rok 2020/21
Testové úlohy pre kategóriu E (7. ročník ZŠ a 2. ročník OG)**

Poznámka: otázky monotematickej časti sú označené *

1.* V odpoved'ovom hárku zorad'te nasledovné skupiny stredovekej spoločnosti v správnom poradí, podľa významu od najvyššie postavenej po tú najnižšie postavenú. Zapisujte iba písmená v správnom poradí.

a) poddaní, b) rytieri, c) vazali kráľa, d) panovníci,

2.* Členovia družiny panovníka v stredoveku postupne získavali od neho rôzne výhody a výsady, čím sa začali čoraz viac odlišovať od obyčajných ľudí. V odpoved'ovom hárku správne zapíšte odpovede na nasledovné otázky.

a) Ako súhrnne jedným slovom nazývame skupinu takýchto ľudí s výsadami od panovníka v období stredoveku (a aj neskôr)? Druhé písmeno v správnej odpovedi je ľ.

b) Za tieto výsady sa panovníkovi zaviazali dvoma hlavnými záväzkami či sľubmi. Z uvedených možností vyberte iba dve správne.

- 1) sľub vernosti
- 2) sľub poslušnosti
- 3) záväzok platenia daní
- 4) záväzok pomôcť pri obrane krajiny

3.* Z uvedených jazykov vyberte ten, ktorý používala cirkev v západnej Európe v období stredoveku ako spoločný dorozumievací prostriedok. Správne zapíšte iba príslušné písmeno.

- a) latinčina
- b) gréčtina
- c) nemčina

4.* Do odpoved'ového hárku zaznačte správny dôvod, prečo vládcovia nových štátov v stredovekej Európe po páde Rímskej ríše prijímali kresťanstvo a podporovali cirkev?

- a) Títo vládcovia boli veľmi silne veriaci.
- b) Cirkev udržiavala viaceré tradície a inštitúcie z čias Rímskej ríše, ktoré pomáhali organizovať život v nových štátoch.
- c) Kresťanstvo pozdvihovalo mravnosť obyvateľov týchto štátov.

5.* Čo znamenalo, keď stredoveký roľník nechal ležať pole úhorom? Do odpoved'ového hárku zapíšte len písmeno správnej možnosti.

- a) napustil doň vodu, aby mohol chovať úhory
- b) dal odpočinúť pôde, aby nestratila úrodnosť
- c) pestoval tam oziminu

6.* Rozhodnite a do odpoved'ového hárku správne zapíšte z uvedených možností tri, ktoré správne charakterizujú cechy v stredovekých mestách.

- a) Do cechov sa združovali predovšetkým roľníci.
- b) Cechy si vytvorili remeselníci na ochranu svojej výroby.
- c) Cechy obmedzovali konkurenciu v danom odvetví, určovali koľko môže byť v meste majstrov, tovarišov a učňov, aby zabránili iným remeselníkom usadiť v meste.
- d) Jednou z funkcií cechov bola aj pomoc starším a chorým členom.
- e) Cechy starých a chorých členov vždy vylučovali zo svojich radov.
- f) Cechy podporovali konkurenciu vo svojom odvetví.

7.* Život ľudí v stredoveku v Európe bol omnoho ťažší a bežný človek sa v ňom v tomto čase neorientoval podľa hodínok. Podobne aj jeho život bol omnoho kratší. Do odpoved'ového hárku správne zapíšte odpovedzte na nasledujúce otázky

- 1) Aká bola priemerná dĺžka života v Európe 13. storočia? Vyberte z ponúknutých možností.
 - a) 30 rokov
 - b) 35 rokov
 - c) 40 rokov
 - d) 45 rokov
- 2) Čo človeku pomáhalo pri orientácii v čase počas dňa? Vyberte z ponúknutých možností.
 - a) hlas kňaza z veže kostola
 - b) odbíjanie kostolných zvonov
 - c) let vtákov

8.* Obdobie stredoveku sa spája s dvoma univerzálnymi umeleckými štýlmi, rozšírenými po celej Európe, vrátane územia Slovenska – románskym a gotickým slohom. V odpoved'ovom hárku uvedené pojmy priradte k tomu slohu, pre ktorý sú charakteristické. Zapíšte len čísla, pod ktorými sú tieto pojmy uvedené.

- 1) apsida
- 2) valená klenba
- 3) krížová rebrová klenba
- 4) lomený oblúk
- 5) polkruhový oblúk
- 6) vysoké katedrály

9.* Prečítajte si uvedené výroky a rozhodnite, či opisujú situáciu vo Francúzsku v období 10. – 12. storočia pravdivo alebo nie. V odpoved'ovom hárku zaznačte iba áno alebo nie.

- a) Kráľ mal moc nad celým územím krajiny.
- b) Kráľ reálne ovládal len Paríž a jeho blízke okolie.
- c) Anglický kráľ bol vazalom francúzskeho kráľa.
- d) Francúzsky kráľ získal Normandiu od Henricha Plantageneta.
- e) Stávalo sa aj, že niektorí vojvodovia a grófi mali väčšiu moc ako kráľ.

10.* V odpoved'ovom hárku doplňte iba jedno správne slovo

- a) Francúzske kráľovstvo a Nemecké cisárstvo vznikli na základe staršej ríše, ktorá svojho času ovládala takmer celú kresťanskú západnú Európu. Uveďte, o ktorú ríšu išlo.
- b) V roku 962 bol v Ríme korunovaný nový rímsky cisár. Uveďte jeho meno, pod ktorým ho poznáme ako cisára.
- c) V ktorej krajine vládol kráľ Ján zvaný Bezzemok?

11.* V ktorých troch z uvedených krajín (oblastí) v stredoveku vládli potomkovia Vikingov? Do odpoved'ového hárku zapíšte iba písmená označujúce správne možnosti.

- a) Normandia
- b) Portugalsko
- c) Anglicko
- d) Sicília
- e) Holandsko

12.* Od 11. storočia začali na západe vznikať univerzity ako nový typ škôl poskytujúci najvyšší stupeň vzdelania. V ktorých troch mestách vznikli tie najstaršie univerzity v Európe? Správne odpovede vyberte z uvedených možností a zapíšte ich do odpoved'ového hárku.

- a) v Bologni
- b) v Oxforde
- c) v Ríme
- d) v Ženeve
- e) v Paríži

13.* Vytvorte správne dvojice medzi vládcami a krajinami, kde vládli, a zapíšte ich do odpoved'ového hárku.

1 – Richard Levie srdce	A – nemecké krajiny
2 – Hugo Kapet/Capet	B – Sicília
3 – Roger II.	C – Francúzsko
4 – Fridrich I. Barbarossa	D – Anglicko

14.* Pri dobývaní nielen hradov sa používali rôzne na tú dobu veľmi dômyselné obliehacie stroje. Do odpoved'ového hárku správne zapíšte názov dvoch z nich, ktoré zostavte zo zhluku nasledujúcich hlások.

- a) *stabali*
- b) *pultkata*

15. * Prečítajte si uvedené výroky a rozhodnite, či popisujú situáciu na stredovekých hradoch pravdivo alebo nie. V odpoved'ovom hárku zaznačte iba áno alebo nie.

- a) Hradý boli dobre vykurované a bolo v nich aj v zimnom období vždy teplo.
- b) Koberce boli zavesené na stenách.
- c) Hradý boli napriek vykurovaniu veľmi chladné.
- d) Všetky miestnosti mali vždy stály nábytok.
- e) Už v 12. storočí si hradní páni natáčali vlasy.
- f) Dôležitou súčasťou hradu bol donjon.

16. * V stredoveku sa hlavne v južnej Európe objavoval pojem reconquista. Správne rozhodnite, či sú uvedené výroky súvisiace s týmto pojmom pravdivé alebo nie a zaznačte to do odpoved'ového hárku.

- a) Reconquistou sa označoval útok moslimov na Európu.
- b) Pojem reconquista označoval opätovné získanie územia dnešného Španielska do kresťanskej správy.
- c) Reconquista bola ukončená dobytím Granady.

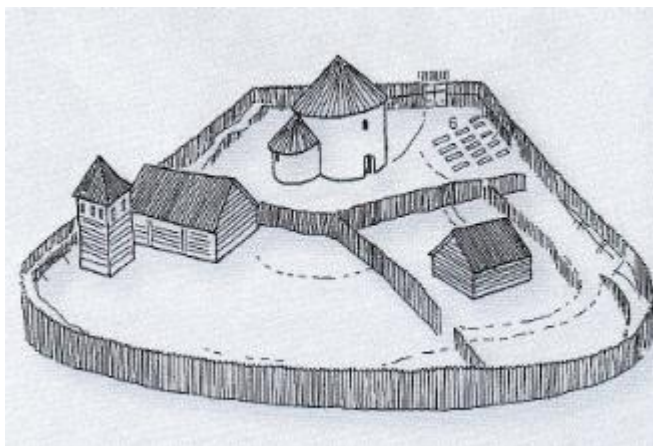
17. Správne doplňte do odpoved'ového hárku chýbajúce jednoslovné pojmy a letopočet v uvedenom texte.

Koncom 5. a na začiatku 6. storočia sa na Slovensku usadil slovanský kmeň Slovenov. Ich pokojný život narušil kočovný kmeň ... A ... Pri úsilí vymaniť sa z nadvlády kočovníkov sa vyznamenal franský kupec ... B..... Následne vznikol úspešný kmeňový zväz, ktorý dokonca porazil v roku ... C ... aj vojsko franského kráľa Dagoberta.

18. Správne doplňte do odpoved'ového hárku chýbajúce jednoslovné pojmy a letopočet v uvedenom texte.

Okolo roku ...A... vzniká štát neskôr nazvaný Veľká Morava. Jeho prvý panovník ...B... sa odmietal podrobiť Franskej ríši, a preto ho roku 846 panovník Ľudovít ...C... nahradil kniežaťom Rastislavom.

19. Najneskôr roku 907 zaniká Veľká Morava. Niektoré jej severnejšie položené hradiská (veľkomoravské dvorce) sú však zničené až o polstoročie neskôr. K nim patrí aj to, ktorého rekonštrukciu vidíte na obrázku. Na obrázku je vidieť aj valcovitú cirkevnú stavbu slúžiacu ako kostol. Kde sa nachádza tento dvorec a ako sa volá spomínaná valcovitá cirkevná stavba? Vyberte tú správnu dvojicu z ponúknutých odpovedí a do odpoved'ového hárku zapíšete iba príslušné písmeno.

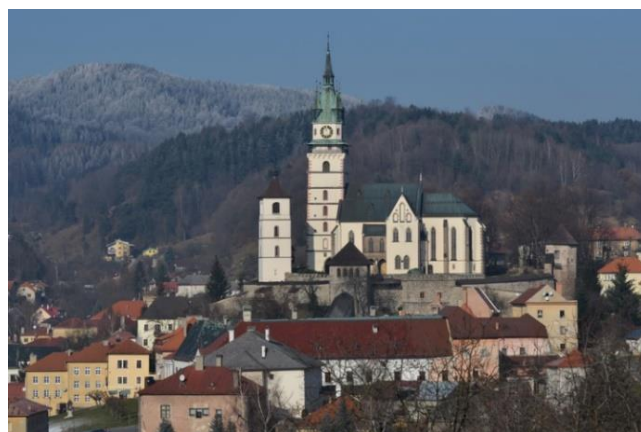
- A – v Ducovom, katedrála
- B – v Nitrianskej Blatnici, rotunda
- C – v Nitrianskej Blatnici, kaplnka
- D – v Ducovom, rotunda

20. Uhorský kráľ Štefan I. rozdelil územie krajiny na župy. Ich strediskami na území dnešného Slovenska sa stali aj bývalé veľkomoravské hradiská. O ktoré tri hradiská z uvedených išlo? Do odpoved'ového hárku zapíšete iba tri správne písmená.

- A – Nitra
- B – Martin
- C – Ružomberok
- D – Bratislava
- E – Trnava
- F – Starý Tekov

21. Mesto Kremnica sa v 14. storočí stalo jedným z najvýznamnejších a najbohatších sídel v Uhorsku, k čomu prispelo aj udelenie mestských práv v roku 1328. Ktoré dve inštitúcie tam v tom čase vznikli? Do odpoved'ového hárku zapíšete iba dve správne písmená.

- A – mincovňa
- B – ministerstvo financií
- C – banská akadémia
- D – banská komora
- E – úrad najvyššieho kontrolóra baní

22. Uhorský kráľ Matej Korvín viedol množstvo útočných vojen proti viacerým krajinám.

Do odpoved'ového hárku správne zapíšte tri písmená, ktoré sú pri krajinách, na ktoré útočil. Na fotografii je známa veža jedného z centier spomínaných krajín.

- A – Kyjevská Rus
- B – Česko
- C – Poľsko
- D – Taliansko
- E – Rakúsko
- F – Srbsko

23. Ktoré tri z uvedených miest v Taliansku boli v stredoveku takzvanými mestskými štátmi, kde vládli mestské rady? Do odpoved'ového hárku zapíšte iba písmená pri správnych odpovediach.

- A - Rím
- B - Benátky
- C - Janov
- D - Turín
- E - Palermo
- F – Florencia

24. Vytvorte správne dvojice z mien významných humanistických učencov a oblastí, kde pôsobili. Do odpoved'ového hárku zapíšte len dvojice písmen a čísel.

A – Erasmus Rotterdamský	1 – politik v mestskom štáte
B – Niccolo Machiavelli	2 – hodnostár na kráľovskom dvore
C – Thomas More	3 – učiteľ na univerzite

25. V roku 1494 dve európske krajiny podpísali zmluvu o rozdelení novo objavovaných krajín. Táto zmluva sa považuje za začiatok obdobia kolonializmu. Do odpoved'ového hárku správne zapíšte iba dve písmená, ktoré sú pri krajinách, čo túto zmluvu podpísali.

- a) Anglicko
- b) Holandsko
- c) Španielsko
- d) Francúzsko
- e) Portugalsko

26. Objavovanie nových krajín, ktoré boli dovtedy od seba izolované dlhé tisícročia, viedlo aj k prenosu nových chorôb, ktoré tá druhá strana nepoznala, čo spôsobilo veľké problémy i veľa strát na ľudských životoch. Uvedené ochorenia rozdeľte v odpoved'ovom hárku podľa toho, či sa rozšírili z Európy do Ameriky alebo opačne. Zapište len správne čísla možnosti.

- 1) kiahne
- 2) záškrt
- 3) syfilis
- 4) chrípka

27. Prečítajte si nasledovné tvrdenia a rozhodnite, či opisujú pomery v katolíckej cirkvi v 15. a v prvých rokoch 16. storočia pravdivo alebo nepravdivo. V odpoved'ovom hárku zaznačte áno / nie.

- a) Na čele katolíckej cirkvi stáli niekedy aj dvaja pápeži súčasne.
- b) Vysokí cirkevní hodnostári žili v prepychu, obyčajní kňazi v chudobe.
- c) Kňazi sa začali ženit'.
- d) Prestali vznikat' nové kresťanské cirkvi.
- e) Do cirkevných funkcií sa dostávali ľudia vďaka svojmu pôvodu alebo úplatkom.

28. Doplníte v odpoved'ovom hárku chýbajúce názvy a letopočet v uvedenom texte.

V najdlhšej náboženskej vojne v Európe v prvej polovici 17. storočia bojovali protestantské krajiny – Nizozemsko a severské štáty Švédsko a ...A..., proti silám katolíckeho panovníckeho rodu ...B..., ktorého členovia vládli v rakúskej a španielskej monarchii. Vojna sa skončila v roku ...C... bez jednoznačného víťaza.

29. Prečítajte si uvedené výroky a rozhodnite, či pravdivo alebo nepravdivo opisujú situáciu vo svete v 17. storočí. Do odpoved'ového hárku zapište len áno / nie.

- a) Centrum medzinárodného obchodu sa presunulo na pobrežie Atlantického oceánu.
- b) Roľníci prešli zo striedavého systému na trojpoľný.
- c) Katolícka cirkev i protestantské cirkvi zakladali školy, čo podporovalo rast vzdelanosti.
- d) Absolutistický spôsob vlády panovníkov bol na ústupe.
- e) Remeselné dielne začali nahrádzať efektívnejšie manufaktúry.